

Tulevaisuuden naapurusto

Kaava välittäville ja
kestäville naapurustoille

Tulevaisuuden naapurusto

Kaava välittäville ja
kestäville naapurustoille

Esipuhe

**"Vaikutus on enemmän kuin mittareita.
Se on inhimillistä ja myös
subjektiivisesti tulkittavaa.**

**Se kuvaa sitä, mikä rakentaa, muovaa ja
rikkoo meitä. Onnistuessaan se muuttaa
ihmisten elämää paremmaksi. Etsimme
sitä usein kaukaa, vaikka se löytyy
läheltä. Myönteinen vaikutus alkaa
ystävistä, perheestä ja naapureista. Pyri
vaikuttamaan hyvällä tavalla omassa
elinympäristössäsi."**

Hae Googlesta kuvia älykaupungista, ja näet saman näkymän yhä uudelleen: kylmän kaupunkisiluetin, jossa pääosassa ovat verkottuneet anturit ja datakeskukset. Ihmisillä ei ole tarinassa roolia.

Teknologian pitäisi kuitenkin palvella ihmisiä, ei päinvastoin. Somen ja teknologian vaikutus yhteiskuntaan on kiistaton. Olemme entistä tiiviimmin yhteydessä samanhenkisiin ihmisiin ympäri maailmaa, mutta etäännyimme lähiympäristöstämme ja naapureistamme. Kaikilla ei myöskään ole pääsyä digitaaliseen teknologiaan. Digikuilu erottaa ne, joilla on välineet ja taidot, niistä, joilla niitä ei ole. Jälkimmäiset ovat usein haavoittuvassa asemassa. Britanniassa noin kuudella miljoonalla nuorella ei ole kotilaajakaistaa, kannettavaa tai pöytäkoneita.¹ Yksinäisyys on myös maailmanlaajuinen ongelma: noin 33 % aikuisista kokee yksinäisyyttä.²

Kunnat ja järjestöt voivat vaikuttaa. Paikallisen yhteisön rakentaminen edistää epävirallista naapuriapua ja kiertotaloutta: asukkaat auttavat toisiaan sekä vaihtavat ja lahjoittavat tavaroita ja osaamista. He saavat käyttöönsä naapurustossa jo olevaa tietoa, paikallistuntemusta, tiloja ja tukea. Näin sosiaalinen pääoma tulee saataville ja käyttöön.

Mitä useampi pääsee osalliseksi sosiaalisesta pääomasta, sitä paremmin naapurusto ratkaisee haasteitaan itse. Siitä tulee muutoskestävä ekosysteemi, joka selviää paremmin pandemioista, ruoka- ja energiakriiseistä, rikollisuudesta ja jopa luonnonkatastrofeista.

Hoplr haluaa tehdä konkreettisen eron digitaalisella naapurustoverkostolla sekä kuntien ja yhteisöjen työkaluilla. Siksi kehitämme kaavaa, joka kartoittaa naapurustojen sosiaalista pääomaa vuodesta toiseen. Sen avulla voimme kehittää ja arvioida asukkaiden omia aloitteita ja ylhäältä suunnattuja toimia, jotta paikallinen potentiaali saadaan käyttöön.

Tässä julkaisussa määrittelemme tavan ymmärtää naapuruston sosiaalisen pääoman dynamiikkaa. Autamme kartoittamaan ja kehittämään paikallisyhteisön arvoa.

Jennick Scheerlinck,
Perustaja ja toimitusjohtaja, Hoplr

¹ Catch 22 and Nominet, Digital disadvantage – barriers to digital skills and access, 2021.

² Statista, Feeling of loneliness among adults 2021, by country, 2021.

Sisällys

Sisällys

Naapuruston arvo	7
1.1 Henkilökohtaisten verkostojen rooli naapurustossa	9
1.2 Naapuruston sosiaalinen pääoma	11
1.3 Haaste	15

Kaava välittävälle ja kestäville naapurustoille	21
2.1 Sosiaalisen pääoman kaava	23
2.2 Potentiaali	24
2.3 Pääsy	25

Halu liittyä sosiaaliseen pääomaan	31
3.1 Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden määritelmä	33
3.2 Yhteenkuuluvuuden ulottuvuudet	35
3.2.1 Yhteisöllisyyden tunne	35
3.2.2 Luottamus	37
3.2.3 Vastavuoroisuus	39
3.2.4 Yhteiset arvot	43
3.2.5 Verkosto	45

Mahdollisuus liittyä sosiaaliseen pääomaan	53
4.1 Fyysiset tilat	57
4.2 Virtuaaliset tilat	59

Naapuruston dynamiikka	65
5.1 Tilojen vaikutus yhteenkuuluvuuteen	68
5.2 Yhteenkuuluvuuden vaikutus tiloihin	68
5.3 Edellytykset	69

Johtopäätökset	75
-----------------------------	-----------

Lisäosa: alkuun paikallisyhteisön rakentamisessa	79
7.1 Naapurustoaalyysi	81
7.1.1 Menetelmät	82
7.1.2 Naapurustoaalyysin toteutus	83
7.1.3 Tiedon visualisointi	89
7.2 Naapurustohankkeet	91
7.2.1 Kartoitus	92
Kiitokset	94

Naapuruston arvo

1.

Naapuruston arvo

Vanhat hyvät ajat: paisti uunissa, lapset kadulla, vanhemmat juttelemassa aidan yli ja isoisä leikkaamassa nurmikkoa. Paikallisyhteisö piti huolta jäsenistään. Ennen kaikki oli paremmin, vai oliko?

Kun alamme huomata yhteiskunnallisen kehityksen varjopuolia, kuten teollistumisen saasteita, globalisaation ylikulutusta tai digitalisaation tietotulvaa, palaamme helposti vanhoihin hyviin aikoihin. Muutosta on houkuttelevaa syyttää yhteisöjen ja sosiaalisen elämän heikkenemisestä ja kaivata oletettua kulta-aikaa.³

Suhteemme naapurustoon on varmasti muuttunut, mutta sen arvo ei ole vähentynyt. Näytämme myöhemmin, että paikallisyhteisössä on paljon mahdollisuuksia, kenties enemmän kuin koskaan. Ensimmäin etsimme suhteen muutoksen syytä henkilökohtaisten verkostojemme muuttumisesta.

1.1 Henkilökohtaisten verkostojen rooli naapurustossa

Verkottunut yksilöllisyys

Sosiologit Rainie ja Wellman loivat käsitteen verkottunut yksilöllisyys.⁴ Aiemmin verkostomme muodostui muutamasta läheisestä, fyysisesti lähellä olevasta ryhmästä. Nykyään kuulumme useisiin erilaisiin, tiettyyn tarkoitukseen muodostuneisiin ryhmiin. Emme välttämättä koskaan puhu tai tapaa niiden jäseniä kasvokkain. Yhdessä ryhmässä jaamme musiikkimakamme, toisessa poliittiset näkemyksemme tai ammatillisen

3 R. Forrest, A. Kearns, Social cohesion, social capital and the neighbourhood. Urban Stud. 38, 2125-2143 (2001); D. Schiefer, J. van der Noll, The essentials of social cohesion: a literature review. Soc Indic Res. 132, 579-603 (2017).

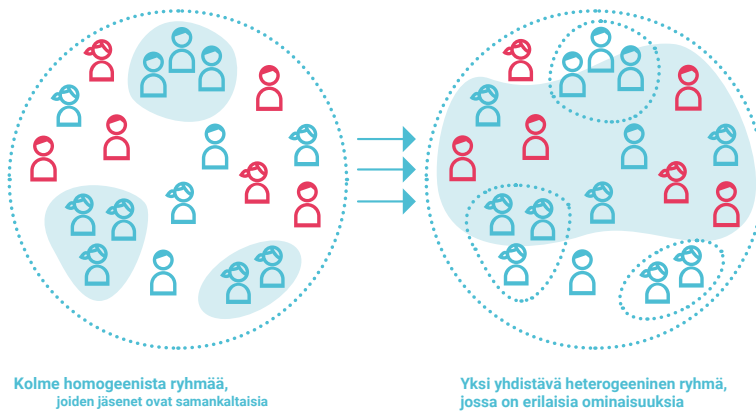
4 H. Rainie, B. Wellman, Networked: the new social operating system (MIT Press, Cambridge, Mass, 2012).

osaamisemme. Yhteiskunta tarjoaa laajan valikoiman verkko- ja lähiyhteisöjä, jotka vastaavat yhtä aikaa yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden kaipuuseemme.

Paikallinen monimuotoisuus

Kun identiteettimme ja yhteiskunnalliset roolimme eriytyvät eivätkä kietoudu entiseen tapaan lähiyhteisöön, naapurustot monimuotoistuvat. Vierekkäin asuu ihmisiä hyvin erilaisista taustoista. Naapurustosta tulee kiinnostusten, taitojen sekä kulttuuristen ja uskonnollisten näkemysten rikas mosaiikki.

Globalisaation, kaupungistumisen ja internetin myötä paikallisyhteisö on muuttunut samankaltaisten ihmisten homogeenisesta ryhmästä monimuotoiseksi, heterogeeniseksi ryhmäksi.⁵

5 K. N. Hampton, B. Wellman, Lost and saved . . . again: the moral panic about the loss of community takes hold of social media. *Contemporary Sociology: A Journal of Reviews*. 47, 643-651 (2018).

1.2 Naapuruston sosiaalinen pääoma

Sosiaalinen

pääoma

Jokaisessa verkostossa ja yhteisössä on sosiaalista pääomaa: niiden voimavarojen summa, jotka ovat saatavilla sosiaalisten suhteiden ansiosta.⁶

Ystävä tarjoaa konserttilippunsa, kun ei pääse itse, tai naapuri vie sinut tapaamiseen autosi hajottua. Sosiaalinen pääoma on kaikkea sitä, mitä verkostosi voi tehdä sinulle tai yhteisön jäsenet toisilleen.

Sitova ja yhdistävä pääoma

Sekä homogeenisissa että heterogeenisissa ryhmissä on sosiaalista pääomaa, mutta eri muodoissa.⁷ Homogeenisen ryhmän sitova sosiaalinen pääoma tuottaa muun muassa turvallisuutta ja sosiaalista tukea yhteenkuulumisen kautta.

Tutkimusten mukaan erityisesti heterogeenisen ryhmän yhdistävä sosiaalinen pääoma edistää yksilöiden hyvinvoinnin lisäksi talouskasvua ja monimuotoisuuden hyväksymistä.

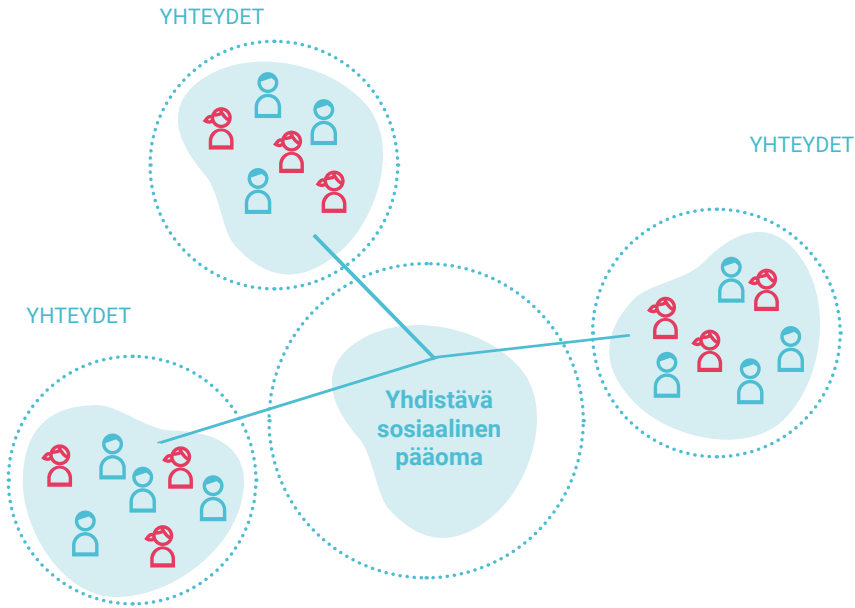
Naapuruston yhdistävä sosiaalinen pääoma

Ennen asukkaat tukeutuivat toisiinsa tiiviinä, homogeenisena yhteisönä. Nyt jokainen voi hyödyntää omia verkostojaan naapuruston hyväksi.

Kun tulipalo mullistaa joidenkin asukkaiden elämän, yhteisö ryhtyy auttamaan. Yksi tekee verkkosivun lahjoituksille. Toinen valmistaa saippuoita, joita naapurit myyvät työtovereilleen ja perheilleen varainkeruuksi. Joku selvittää vakuutusasioita työpaikallaan. Koko naapurusto kerää ystäviltä ja sukulaisilta vaatteita ja tarpeellisia tavaroita.

6 J. S. Coleman, Social capital in the creation of human capital. American Journal of Sociology. 94, 95-120 (1988); N. Lin, Social Capital: A theory of social structure and action (Cambridge university press, 2004).

7 R. S. Burt, Brokerage and closure: an introduction to social capital (Oxford University Press, Oxford; New York, 2005).

Naapurustossa on runsaasti yhdistävää pääomaa. Fyysinen, sosiaalinen ja yhteiskunnallinen ympäristö tarjoaa lisäksi kaksinkertaista arvoa.

- Ensinnäkin naapurustolla on suuri merkitys haavoittuville ja vähän liikkuville ihmisille, etenkin yksinäisille ikäihmisille. Jos ystäviä tai sukulaisia ei ole tukena, naapurusto voi tarjota tärkeän sosiaalisen verkoston. Liikuntarajoitteisille se voi olla välttämätön osa hoivan verkostoa.

”Mitä enemmän säikeitä sosiaalisessa verkostossa on, sitä tiheämpi on turvaverkko.”

- Toiseksi asukkaita yhdistää yhteinen kiinnostus paikallisiin asioihin. He käynnistävät yhdessä esimerkiksi yhteiskäyttöautoja tai roskatalkoita. Osa aloitteista vastaa paikallisesti maailmanlaajuisiin muovi-, jäte- ja ilmastohaasteisiin.

Miksi rakentaa paikallisyhteisöä?

Tulevaisuuden välittävät naapurustot ratkaisevat pienessä mittakaavassa koko kaupungin tai maailman ongelmia. Yhteisön rakentaminen on siten investointi seuraaviin asioihin:

Hyvinvointi

+

Sosiaalisten siteiden vahvuuden yhteys psyykkiseen, sosiaaliseen ja fyysiseen hyvinvointiin tunnetaan hyvin.⁸ Tulevaisuuden naapurustossa asukkaat tukevat ja auttavat toisiaan. Myös haavoittuvat ryhmät voivat antaa arvokkaan panoksen eivätkä jää vain avunsaajan rooliin. Ikäihmiset asuvat itsenäisesti pidempään, ja yhteisö torjuu eristäytymistä.

Turvallisuus

+

Useat tutkimukset yhdistävät yhteisöllisyyden tunteen turvallisuuden kokemukseen.⁹ Tulevaisuuden naapurustossa asukkaat tarkkailevat ympäristöään, kertovat toisilleen esimerkiksi rikollisuudesta ja pyytävät tarvittaessa apua.

8 P. A. Thoits, Mechanisms linking social ties and support to physical and mental health. *Journal of Health and Social Behavior*. 52, 145-161 (2011); A. M. Ziersch, F. E. Baum, C. MacDougall, C. Putland, Neighbourhood life and social capital: the implications for health. *Social Science & Medicine*. 60, 71-86 (2005).

9 C. M. Fourie, in *Collaboration, Communities and Competition: International Perspectives from the Academy*, S. Dent, L. Lane, T. Strike, Eds. (SensePublishers, Rotterdam, 2017)
J. D. Lichterman, A "community as resource" strategy for disaster response. *Public Health Rep.* 115, 262-265 (2000); R. J. Sampson, S. W. Raudenbush, F. Earls, Neighborhoods and violent crime: a multilevel study of collective efficacy. *Science*. 277, 918-924 (1997); C. van Eijk, T. Steen, Why citizens want to be co-producers, 10 (2013).

Asukasosallistuminen

+

Yhteisöllisissä naapurustoissa halutaan toimia yhteiseksi hyväksi.¹⁰ Aukkaat kokevat kuuluvansa yhteisöön ja voivansa vaikuttaa paikallisiin päätöksiin. He tekevät herkemmin aloitteita, toimivat vapaaehtoisina ja osallistuvat naapureiden, järjestöjen ja kunnan hankkeisiin.

Liikkuminen

+

Kestävissä naapurustoissa käytetään autoa harvemmin, koska tekemistä on lähellä ja kestävä liikkuminen on tavallista.

Ilmasto ja ympäristö

+

Aukkaat vaihtavat tavaroita, tekevät yhteishankintoja ja kuluttavat paikallisesti. He kehittävät ja hoitavat viheralueita yhdessä.

”Paikallisyhteisön rakentaminen on investointi liikkumiseen, ympäristöön, hyvinvointiin ja asukasosallistumiseen.”

¹⁰ A. L. Kavanaugh, D. D. Reese, J. M. Carroll, M. B. Rosson, Weak ties in networked communities. The Information Society. 21, 119-131 (2005); Y.-C. Kim, S. J. Ball-Rokeach, Civic engagement from a communication infrastructure perspective. Communication Theory. 16, 173-197 (2006); J. M. McLeod, D. A. Scheufele, P. Moy, Community, communication, and participation: the role of mass media and interpersonal discussion in local political participation. Political Communication. 16, 315-336 (1999); C. Talò, T. Mannarini, A. Rochira, Sense of community and community participation: a meta-analytic review. Soc Indic Res. 117, 1-28 (2014).

1.3 Haaste

Yhteyden katkeaminen

Jos nykyisissä naapurustoissa on niin paljon arvoa, miksi se ei aina tunnu siltä? Arvioimme niitä ehkä sen mukaan, kuinka hyvin ne sallivat yksilöllisyytemme, emme sen mukaan, miten ne rikastuttavat elämäämme. "Hiljaiset naapurit", "annamme toistemme olla" ja "he kastelevat kasvit matkamme aikana" tuntuvat ihannenaapurin ominaisuuksilta.

Voimmeko odottaa vain tätä? Onko nykyelämä tehnyt meistä tällaisia? Vievätkö toisella puolella maailmaa olevat verkkoystävät ja verkkoystävät huomion niin, että yhteys omiin naapureihin vaikeutuu?

Naapuruston sosiaalinen pääoma käyttöön

Suuri potentiaali ei tarkoita, että naapuruston arvo olisi suoraan hyödynnettävissä, saati kaikkien saatavilla yhtä paljon.

Ajatus entisistä paremmista ajoista houkuttelee, mutta on todennäköisesti väärä eikä ainakaan rakentava. Entä jos käyttäisimme nykyhetken hyviä puolia vahvemman yhteyden luomiseen? Tulevaisuuden naapurustoista voisi tulla välittäviä yhteisöjä, jotka eivät vain ylitä erojamme vaan arvostavat ja hyödyntävät niitä.

"Tulevaisuuden välittävien naapurustojen salaisuus? Paikallisyhteisön rakentaminen tässä ja nyt."

Sosiaalisen pääoman kaava

Esitämme tässä julkaisussa kaavan, joka auttaa ymmärtämään naapuruston sosiaalisen pääoman dynamiikkaa sekä kartoittamaan ja kehittämään paikallisyhteisön arvoa.

**"Suhteemme naapurustoon
on muuttunut paljon. Tässä
julkaisussa osoitamme, että
paikallisyhteisössä on silti
valtavasti mahdollisuuksia,
kenties enemmän kuin
koskaan."**

"Tulevaisuuden välittävät ja kestävät naapurustot ratkaisevat pienessä mittakaavassa koko kaupungin tai maailman ongelmia."

Quechua

Wat en wanneer je wil
abonneren!

De Meulekar
• Since 1865 •
Zeeuwse bloem
gemalen meel, brood en bakm

LOKALE PRODUCTEN VIND JE HIER

1 BESTEL ONLINE

Kies uit een ruim aanbod
lokale en verse producten op
boerenburen.be

2 OP DE BUURDERIJ

Ontvang je producten
rechtstreeks van de boer

Kaava välittäville ja
kestäville
naapurustoille

2.

Kaava välittäville ja kestäville naapurustoille

Naapurustolla on teoriassa kiistaton arvo. Intuitiivisesti tunnemme kuitenkin, että jotkin alueet tarjoavat jäsenilleen enemmän. Yksi tunnetaan taiteesta, toinen kansalaistoiminnan luomasta elinvoimasta. Voisiko tietyn naapuruston sosiaalisen pääoman laskea? Ja vielä kiinnostavammin: voisiko sitä lisätä tekemällä oikeita muutoksia?

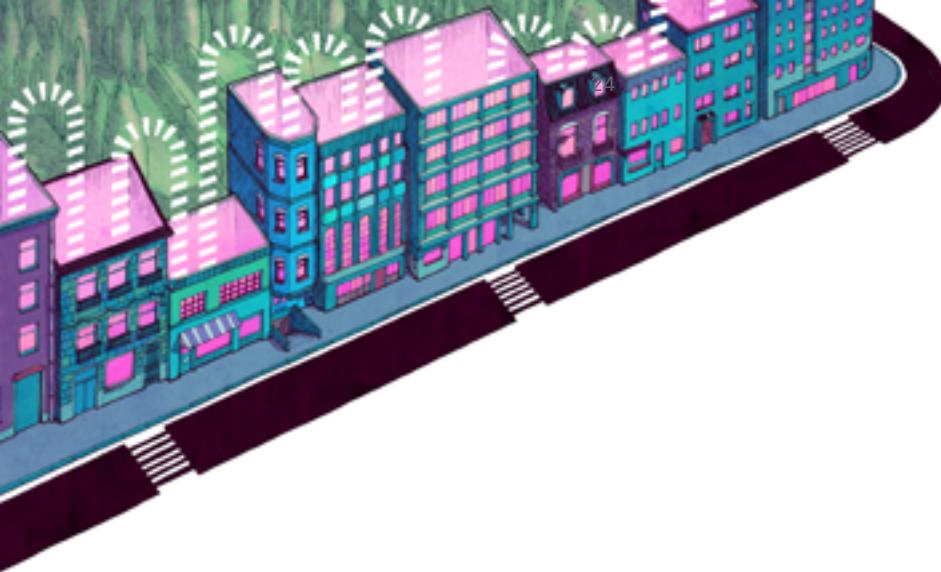
2.1 Sosiaalisen pääoman kaava

Yksilön sosiaalinen pääoma tarkoittaa tavallisesti sosiaalisten suhteiden ansiosta saatavilla olevien voimavarojen summaa. Naapurilta lainattu porakone, ystävän tarjoama kyyti tai suositus paikallisesta ammattilaisesta muodostavat yhdessä sosiaalista pääomaasi.

Yhteisötasolla asia on monimutkaisempi. Naapuruston sosiaalinen pääoma ei ole vain asukkaiden voimavarojen summa. Mielestämme sen määrittämiseen ja kehittämiseen tarvitaan kaksi osaa: naapuruston voimavarojen potentiaali ja pääsy niihin.

Monimutkaisia sosiaalisia käsitteitä ei voi tyhjentävästi kuvata yksinkertaisella kaavalla. Kaava auttaa kuitenkin jäsentämään julkaisua ja ennen kaikkea innostaa toimimaan.

2.2 Potentiaali

Naapuruston potentiaali eli paikallinen voimavaravaranto muodostuu ennen kaikkea yhteisön resursseista. Niitä ovat:

- aika
- taidot
- raha
- materiaali
- tieto
- tilat
- yhteydet
- emotionaalinen tuki

Väestörakenne ja sosioekonominen asema vaikuttavat voimavarojen määrään. Kuinka paljon ihmisiä alueella asuu? Kuinka monimuotoinen yhteisö on? Onko paikallinen elinkeinoelämä vilkasta?

Voimavarojen lisäksi potentiaaliin vaikuttaa se, miten ne mahdollistavat yhteistyötä. Kokonaisuus on enemmän kuin osiensa summa. Monimuotoisuus on tämän yhdistävän potentiaalin tärkeä tekijä.

Yksi naapuri on eläkkeellä oleva tanssija (taito), toisella on arkisin tyhjä suuri tila (tila), ja kolmas kuuluu eläkeläisyhdistykseen (yhteydet). Yksittäin nämä eivät vielä hyödytä yhteisöä paljon. Yhdessä he voivat järjestää ikäihmisille tanssitunteja, jotka tuovat naapurustoon yhteyttä ja hyvinvointia (yhdistävä potentiaali).

Naapuruston potentiaali muodostuu siis asukkaiden voimavaroista ja mahdollisen yhteistyön lisäarvosta.

Mahdollisuuksien kartoittaminen voi olla erittäin arvokasta. Keskeisten toimijoiden luettelo näyttää nopeasti, miten yhteistyö vastaa eri haasteisiin. Julkaisun lopussa esittelemme naapuruston voimavarojen kartoitusmenetelmän, Neighbourhood Capacity Mappingin.

2.3 Pääsy

Voimavarojen olemassaolo ei tarkoita, että koko yhteisö voisi käyttää niitä vapaasti. Niihin on myös päästävä käsiksi.

Pääsy riippuu siitä, missä määrin jäsenet voivat ja haluavat liittyä yhteisöön ja sen voimavaroihin. Liittyminen tarkoittaa tarjoamista, hallinnointia, ylläpitoa ja käyttöä.

Mahdollisuuteen liittyä vaikuttavat etenkin naapuruston tilat, jotka joko estävät tai edistävät naapureiden välistä vaihtoa.

Yksinäiset asukkaat voisivat hyötyä toistensa seurasta. Naapurustosta voi kuitenkin puuttua julkisia kohtaamispaikkoja, jolloin tapaaminen on vaikeaa.

Viimeinen palanen on asukkaiden halu liittyä yhteisöön. Liitämme tämän halun naapuruston sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen.

Urheiluseuralla saattaa olla tila, jossa nuoret voisivat tavata aukioloaikojen jälkeen. Se ei silti tarkoita, että johto luottaisi heidän huolehtivan tiloista.

Kuinka vahvat siteet asukkailla on? Mitä arvoja ja normeja alueella noudatetaan? Kuinka mukaan ottava yhteisö on? Nämä ulottuvuudet vaikuttavat vahvasti pääsyyn sosiaaliseen pääomaan.

Oikeilla välineillä pääsyä voi arvioida ja myös kehittää. Tämä on mielestämme yhteisön rakentamista ja sosiaalisen pääoman avain.

”Naapuruston voimavaroissa on paljon potentiaalia rikastuttaa yhteisön ja sen jäsenten elämää. Siihen, kuinka hyvin asukkaat voivat ja haluavat käyttää niitä, voidaan vaikuttaa.”

**"Välittävissä naapurustoissa
asukkaat huolehtivat
toisistaan monin tavoin.
Ikäihmiset asuvat itsenäisesti
pidempään, ja yhteisö
ehkäisee aktiivisesti
eristäytymistä."**

A man with brown hair and blue-rimmed glasses is crouching on a gravel path next to a bright green vintage car. He is wearing a light grey sweater and mustard-colored trousers. He is pointing his right hand towards the right side of the frame. The background features a house with a red-tiled roof and a window with a brick surround, lush green bushes, and tall grass in the foreground.

"Jokaisessa naapurustossa on sosiaalista pääomaa: tietoa, tavaroita, aikaa ja muita voimavaroja, joita yhteisö voi käyttää verkostonsa avulla."

Halu liittyä sosiaaliseen
pääomaan

3.

Halu liittyä sosiaaliseen pääomaan

Naapuruston sosiaalinen yhteenkuuluvuus määrittää pitkälti, kuinka halukkaita asukkaat ovat liittymään sen verkostoon ja hyödyntämään sen voimavaroja.

Yhteenkuuluvuus vaikuttaa valmiuteen:

- jakaa omia voimavaroja yhteisölle
- kääntyä tarvittaessa naapuruston puoleen
- kehittää naapurustoa yhdessä.

3.1 Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden määritelmä

Sosiaalista yhteenkuuluvuutta pidetään hyvänä asiana. Se on ryhmän ominaisuus, jota voi olla enemmän tai vähemmän ja joka edistää jäsenten hyvinvointia.¹¹

Käsite on silti monimutkainen, monikerroksinen ja kiistanalainen. Yhtä määritelmää ei ole. Miten naapuruston yhteenkuuluvuutta siis arvioidaan?

Mielestämme yhteenkuuluvuus syntyy useista ulottuvuuksista ja niiden vuorovaikutuksesta. Ne määrittävät, kuinka paljon jäsenet haluavat kuulua ryhmään.

¹¹ D. Schiefer, J. van der Noll, The essentials of social cohesion: a literature review. Soc Indic Res. 132, 579-603 (2017).

Voimme tunnistaa muutamia mitattavia ulottuvuuksia, joiden avulla naapuruston yhteenkuuluvuutta ymmärretään paremmin.

Vertaa tätä ihmisen yleisterveyden arviointiin. Yksi testi ei kerro kaikkea, mutta verenpaine, painoindeksi ja verikokeet antavat tietoa. Samoin yhteisöä voidaan tarkastella eri näkökulmista ja analysoida sen kokonaishyvinvointia.

Tämän jälkeen laaditaan toimintasuunnitelma. Asukaslähtöisillä aloitteilla ja organisaatioiden toimilla vaikutetaan olennaisesti sosiaalisiin ulottuvuuksiin ja vahvistetaan halua liittyä yhteisöön.

3.2 Yhteenkuuluvuuden ulottuvuudet

Yhteenkuuluvuuteen vaikuttavat lukemattomat tekijät. Osaa voi mitata ja kehittää, osaa ei. Lähes jokainen tutkimus käyttää erilaista ulottuvuuksien yhdistelmää.

Yleisimpien ulottuvuuksien ja oman kokemuksemme pohjalta esitämme mitattavan ja kehitettävän kokonaisuuden. Se tarjoaa mielestämme melko kattavan kuvan naapurustosta ja hyvän lähtökohdan analyysille ja toiminnalle:

- yhteisöllisyyden tunne
- luottamus
- vastavuoroisuus
- yhteiset arvot
- verkostot.

Tarkastelemme, mitä kukin ulottuvuus merkitsee ja miten kunta tai järjestö voi vahvistaa sitä. Kaikissa korostuvat asukkaiden myönteiset kohtaamiset.

3.2.1 Yhteisöllisyyden tunne

Merkitys

Yhteisöllisyyden tunteeseen kuuluu asukkaiden mielikuva naapurustosta ja se, kuinka hyvin he samaistuvat siihen.¹²

Kyse on me-hengestä, jota voi verrata jalkapalloseuraan. Kannattajat eivät koske palloon, mutta huutavat silti mielellään: ”Me voitimme!”

Vahvasti naapurustoon samaistuvat asukkaat pitävät yhteisön hyvinvointia tärkeänä. Heidän identiteettinsä ja ylpeytensä kietoutuvat siihen, joten he panostavat herkemmin sen kehittämiseen.¹³

¹² D. W. McMillan, D. M. Chavis, Sense of community: a definition and theory. *Journal of Community Psychology*. 14, 6-23 (1986).

¹³ L. Mahmoudi Farahani, The value of the sense of community and neighbouring. *Housing, Theory & Society*. 33, 357-376 (2016).

Yhteisön rakentaminen yhteenkuulumisen kautta

Myönteiset kokemukset, kuten hauska tapahtuma tai naapurin apu, vahvistavat yhteisöllisyyttä.¹⁴ Niistä muodostuu myönteinen kuva naapurustosta, mikä lisää kuulumisen tunnetta.

Myös muiden kokemukset vaikuttavat. Kahden naapurin juttelu ovella, kertomus kotona pysyvän asukkaan lumitöissä auttamisesta tai tieto aiemmasta onnistuneesta hyväntekeväisyyskeräyksestä muovaavat kuvaa yhteisöstä.¹⁵

Kunnat ja järjestöt voivat vahvistaa yhteisöllisyyttä antamalla naapuruston myönteisille tarinoille tilaa, joka tavoittaa kaikki.

Tarvitaan julkisia ja virtuaalisia tiloja, joissa asukkaat voivat kohdata. Käsittelemme niitä luvussa 4.

Innostavia tarinoita, joita voi löytyä naapurustanalyysistä, voi myös jakaa osana paikallista viestintää.

Esimerkkejä naapureiden kohtaamista ja paikallista ylpeyttä vahvistavasta toiminnasta:

- + Vuosittaiset kyläjuhlat tai musiikkifestivaalit
- + Lasten ja perheiden tapahtumat
- + LGBTQ+-tapahtumat
- + Uskonnolliset ja uskontojen väliset juhlat
- + Uudenvuoden tapaamiset tai kansalliset juhlapäivät
- + Hyvän naapurin palkinnot
- + Naapurivalvontatoiminta

14 E. J. Lawler, S. R. Thye, J. Yoon, Social commitments in a depersonalized world (Russell Sage Foundation, New York, 2009).

15 J. D. De Meulenaere, B. Baccarne, C. Courtois, K. Ponnet, Neighborhood hotspot and community awareness: the double role of social network sites in local communities. Communications. 1 (2020), doi:10.1515/commun-2019-0135.

- + Asukkaiden kertomukset
- + Paikallisten päättäjien tai tunnettujen henkilöiden vierailut
- + Katukahvilat asunnottomille
- + Ystävätoiminta ikäihmisille ja eristäytyneille
- + Uusien naapureiden tervetuloilaisuudet
- + Solidaarisuus- ja kampanjatemppaukset
- + Digitaalinen naapurustoverkosto
- + Osallistuminen ympäristöaloitteisiin, kuten Fridays for Future -koululakkoihin
- + Naapuruston tunnuslause

3.2.2 Luottamus

Merkitys

Luottamus on odotus, että naapurit toimivat toistensa ja yhteisön hyväksi tai eivät ainakaan vahingoita niitä. Ilman luottamusta yhteistyöhalu heikkenee ja sosiaalinen pääoma kärsii.¹⁶

Luottamukseen kuuluu riski: ”Lainaan naapurille tikkaani, vaikka hän ei ehkä koskaan palauta niitä.”

Luottamus vaikuttaa yhteenkuuluvuuteen eri tasoilla:

- **luottamus yksilöön**
- **luottamus ryhmään, johon samaistumme**
- **luottamus ryhmään, johon emme samaistu**
- **luottamus instituutioon.**

Kaksi nuorta tulee ovellesi ja tarjoutuu pesemään autosi pientä korvausta vastaan. Luottaisitko heihin enemmän, jos tietäisit heidän asuvan naapurustossasi?

¹⁶ R. S. Burt, Brokerage and closure: an introduction to social capital (Oxford University Press, New York, 2005).

Yhteisön rakentaminen luottamusta vahvistamalla

Laaja epäluottamus johtuu usein huonoista henkilökohtaisista kokemuksista tai heikosta turvallisuuden tunteesta rikollisilla alueilla.

Viisi ehdotusta naapuruston luottamuksen vahvistamiseksi:

+ Roolit. Epäselvät roolit vaikeuttavat sen ymmärtämistä, mitä toiselta voi odottaa ja miten toimitaan. Naapurustoon kannattaa nimetä yhteyshenkilö, kuten tukihenkilö tai naapurustolähettiläs.

+ Avoimuus. Kerro, mitä teet, ja toimi sanojesi mukaan. Oikea-aikainen, selkeä ja johdonmukainen viestintä sekä sen mukaiset teot palauttavat luottamusta. Kannusta myös muita toimijoita avoimuuteen. Yritysverkosto voi järjestää avoimien ovien päivän, jossa asukkaat tutustuvat paikallisiin yrityksiin ja järjestöihin. Näin syntyy myönteisiä yhteyksiä.

+ Ympäristö. Tutkimus yhdistää alueen palvelujen ja tilojen kunnon sekä niitä koskevan tyytyväisyyden sosiaaliseen luottamukseen.¹⁷ Roskat, laitton jätteiden hylkääminen, ilkkivalta ja rikkinaiset katuvalot heikentävät turvallisuutta. Julkisten tilojen ylläpito lisää luottamusta ja kiintymystä alueeseen. Keep Britain Tidy:n kaltaiset järjestöt kannustavat kampanjoillaan asukkaita huolehtimaan ympäristöstään.¹⁸

17 N. Hassan, T. S. Y. Lim, The quality of neighbourhood facilities and their effect on social trust in Salak Selatan new village, Kuala Lumpur. *Journal of Regional and City Planning*. 31, 264-284 (2020).

18 Keep Britain Tidy, Support our campaigns, 2022.

+ Kohtaamiset. Epäluottamuksen taustalla on usein tuntemattoman pelko. Tapaamiset luovat myönteisiä kokemuksia, luottamusta ja kuulumisen tunnetta. Erityisen tärkeitä ovat eri-ikäisten, uusien ja pitkäaikaisten asukkaiden sekä eri kulttuurien ja uskontojen kohtaamiset.

+ Luottamuksen osoittaminen. Kunta voi muuttaa mielikuvia ryhmästä antamalla sille mahdollisuuden vaikuttaa hyvällä tavalla. Nuoria voi esimerkiksi pyytää ideoimaan roskaantumisen vastaista toimintaa.

Näytä naapurustolle, että kunta tai järjestö luottaa kyseiseen ryhmään. Kaikkien etu on vahvistaa ja juhlistaa yhteenkuuluvuutta jakautumisen sijaan.

3.2.3 Vastavuoroisuus

Merkitys

Palveluksille, kuten tikkaiden lainaamiselle tai tiedon jakamiselle, odotetaan usein vastinetta ennemmin tai myöhemmin. Tätä odotusten rakennetta kutsutaan vastavuoroisuudeksi. Sen muoto riippuu suhteesta tai verkostosta.¹⁹

A. Sovittu vaihto

Sovitussa vaihdossa osapuolet sopivat ehdot etukäteen: kuka tekee mitä ja mitä saa vastineeksi. Vaihto on kahdenvälistä ja tapahtuu suunnilleen samanaikaisesti.

Ikääntynyt nainen tarvitsee apua lumitöissä. Asukas auttaa, mutta pyytää pienen korvauksen.

19 L. D. Molm, The structure of reciprocity. *Social Psychology Quarterly*. 73, 119-131 (2010).

Sovittua vaihtoa esiintyy usein, kun luottamus on vähäistä. Avun saaminen riippuu paljon pyytäjän omasta toiminnasta ja kyvyistä. Tällaiset vaihdot johtavat harvoin toistuvaan toimintaan tai suhteen syvenemiseen.

B. Vastavuoroinen vaihto

Naapuri voi jakaa voimavarojaan myös vaatimatta vastinetta. Hän ei tiedä, korvataanko palvelus myöhemmin. Tätä kutsutaan vastavuoroiseksi vaihdoksi.

Naapuri auttaa ikääntynyttä naista lumitöissä pyytämättä mitään. Muutaman kuukauden kuluttua nainen kuulee naapurin saaneen lapsen ja valmistaa perheelle lämpimän aterian.

Vaihdot ovat erillisiä ja yksisuuntaisia, ja ne luovat hyvän perustan pitkäaikaiselle suhteelle.

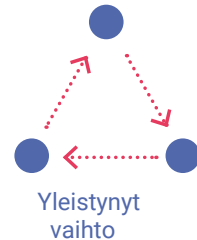
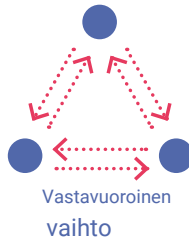
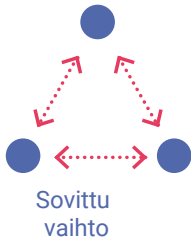
Jos palvelukseen ei koskaan vastata, varsinkaan selvän tilaisuuden tullen, avunsaajan maine ja suhde voivat kärsiä. Jonkinlainen odotus on siis yhä olemassa.

C. Yleistynyt vaihto

Kolmas muoto on yleistynyt vaihto: naapuri ei välttämättä vastaa palvelukseen auttajalleen vaan auttaa toista naapuria.

Naapuri auttaa ikääntynyttä naista lumitöissä pyytämättä vastinetta. Myöhemmin nainen lukee verkostosta toisen naapurin etsivän housujen lyhentäjää ja tarjoutuu tekemään työn maksutta.

Tällaisessa epäsuorassa vaihdossa asukkaat eivät ole riippuvaisia vain toisistaan vaan koko verkoston panoksesta.

Tämä hyödyttää naapurustoa merkittävästi. Apu voi näkyä yleisenä huomaavaisuutena: asukkaat poimivat roskat toistensa pihoilta tai pitävät huolta ympäristöstä asiaa erikseen miettimättä.

Monenlaisia taitoja, kuten ompelutaitoa, omaava asukas voi auttaa koko naapurustoa yhden naapurin sijaan. Myös haavoittuvassa asemassa olevat voivat irtautua avuntarvitsijan roolista miettimällä, mitä aikaa, energiaa tai osaamista heillä on tarjota. Uskomme, että jokaisella on annettavaa.

Vastavuoroisuuden määrä ja muoto vaikuttavat haluun osallistua ja uskallukseen pyytää apua.

Yhteisön rakentaminen vastavuoroisuuden avulla

Yleistyneen vaihdon rakentaminen ilman vahvaa yhteenkuuluvuutta on vaikeaa. Kunta tai yleishyödyllinen järjestö voi silti lisätä motivaatiota voimavarojen jakamiseen.

Vaihtojen näkyväksi tekeminen on tärkeää kolmesta syystä:

Se osoittaa, että naapureiden auttaminen ilman vastapalvelusta on yhteisön normaali toimintatapa.

- Kaikille näkyvät avunpyynnöt lisäävät mahdollisuutta, että joku huomaa voivansa auttaa.
- Näkyvä auttaminen vahvistaa mainetta, mikä voi olla erittäin vahva motivaattori.

Ehdotuksia naapuruston avun ja vaihtojen näkyvyyden lisäämiseksi:

- + Digitaalisessa naapurustoverkostossa avunpyynnöt ja tarjoukset näkyvät pitkään. Kaikki jäsenet näkevät vastaukset ja vaihdot.
- + Naapurustokirjasto tai yhteinen työkaluvaja on näkyvä merkki yhteisön arvokkaasta jakamisesta.
- + Viestintäkampanja nostaa esiin erityisiä tekoja esimerkiksi hyvän naapurin palkinnoilla tai alueesta kertovilla lehtijutuilla.

3.2.4 Yhteiset arvot

Merkitys

Arvot ovat abstrakteja, tunteisiin liittyviä käsityksiä, joiden painoarvo vaihtelee ja jotka ohjaavat asenteita ja käyttäytymistä.²⁰

Ihmiset arvostavat eri tavoin rehellisyyttä, tuottavuutta, kunnioitusta, menestystä, omistautumista ja tasa-arvoa. Arvoista syntyy normeja eli sääntöjä siitä, miten tilanteessa tulisi toimia.

Normit ja arvot ohjaavat omaa käyttäytymistämme ja arviotamme muiden toiminnasta ja luonteesta. Jos naapuri toimii niiden vastaisesti, käsityksemme hänestä voi heikentyä.

Yksi asukas arvostaa järjestystä: etupiha on siisti eikä jäteastia jää kadulle pitkäksi aikaa. Toinen arvostaa vapautta ja joustavuutta eikä pidä siisteyttä yhtä tärkeänä. Ensimmäinen ärsyyntyy eikä halua enää jutella mukavasti.

Yhteisten arvojen kokemus vaikuttaa luottamukseen. Kun uskomme toisen jakavan arvomme, luotamme helpommin siihen, että tavoittelemme samaa päämäärää ja noudatamme samoja sääntöjä.

Yhteisön rakentaminen yhteisiä arvoja korostamalla

Arvoristiriidat aiheuttavat kitkaa esimerkiksi kulttuurien ja sukupolvien välillä. Ne voivat jakaa yhteisön, kun taas yhteiset arvot voivat yhdistää.

²⁰ L. Wray-Lake, B. D. Christens, C. A. Flanagan, in Encyclopedia of quality of life and well-being research, A. C. Michalos, ed. (Springer Netherlands, Dordrecht, 2014), pp. 1102–1107.

Jokaisella naapuruston osapuoliparilla on varmasti jokin yhteinen arvo. Se kannattaa nostaa esiin.

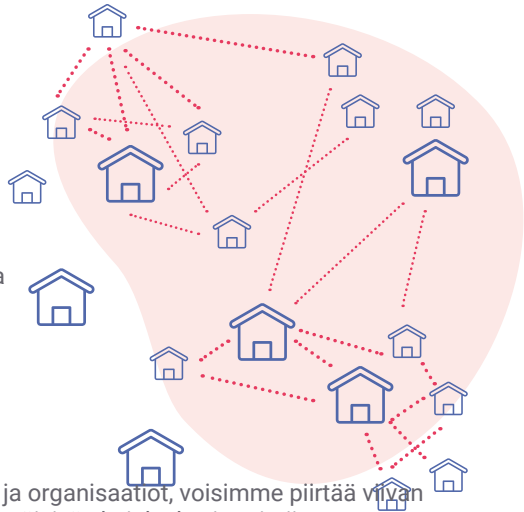
Viisi askelta naapuruston yhteisten arvojen vahvistamiseen:

1. Selvitä naapurustokyselyllä, mitä normeja ja arvoja asukkaat, järjestöt ja muut toimijat pitävät tärkeinä henkilökohtaisella, yhteiskunnallisella ja naapuruston tasolla.
2. Etsi mahdollisimman mukaan ottavia yhteisiä arvoja.
Esimerkiksi kunnioitus, auttamishalu ja suvaitsevaisuus.
3. Muotoile yhteisistä arvoista naapuruston julistus, tunnuslause tai yhteiset periaatteet.
4. Tee yhteiset arvot näkyviksi naapurustossa.
Käytä esimerkiksi julistetta, esitettä tai verkkosivua. Näin uudet asukkaat näkevät heti, mitä alueella arvostetaan.
5. Halutessasi yhdistä eri **toimijoita yhteisten arvojen ympärille.**
Nuoret ja järjestö voivat toimia ympäristön hyväksi tai eri kulttuuritaustaiset parit kohdata työn ja vanhemmuuden merkeissä.

3.2.5 Verkosto

Edelliset neljä ulottuvuutta, yhteisöllisyys, luottamus, vastavuoroisuus ja yhteiset arvot, ovat kognitiivisia: ne ovat asukkaiden mielissä ja hyvin subjektiivisia. Verkosto taas on rakenteellinen ulottuvuus, joka kuvaa naapuruston koostumusta melko objektiivisesti.

Jos kartoittaisimme kaikki asukkaat ja organisaatiot, voisimme piirtää viivan jokaisen suhteen kohdalle. Viivat näyttäisivät, kuinka hyvin toimijat ovat verkottuneet naapurustossa.

Kartalle muodostuisi todennäköisesti homogeenisia ryhmiä ja niiden välille harvempia vaakasuoria siltoja. Ne vastaavat alussa käsiteltyä sitovaa ja yhdistävää pääomaa.

Ryhmien ja organisaatioiden välille syntyisi myös pystysuoria yhteyksiä, jotka muodostavat linkittävää sosiaalista pääomaa.

Mitä paremmin yksilö tai organisaatio on verkottunut alueella, sitä helpommin se liittyy laajempaan verkostoon, jossa on myös tuntemattomia.

Mitä vahvempi verkosto jo on, sitä houkuttelevampaa siihen on liittyä.

Nainen muuttaa lapsuutensa naapurustoon. Useimmat kasvot ovat uusia, mutta vanhemmat ja vanha naapuri asuvat yhä siellä. Hän tietää yhteisön olevan tiivis ja auttava. Hän haluaa mukaan ja osallistuu mielellään uusien asukkaiden tervetuloilaisuuteen.

Yhteisön rakentaminen verkostoja laajentamalla

Kun yksilöiden, ryhmien ja organisaatioiden välille syntyy uusia suhteita, verkostot ja yhteenkuuluvuus vahvistuvat. Yhä useampi haluaa antaa panoksensa paikallisyhteisöön.

Ideita naapuruston verkostojen vahvistamiseen:

- + Yhdistävät henkilöt. Yhteistyöntekijät, tukihenkilöt ja naapurustoavustaja²¹ voivat saattaa eri toimijoita yhteen.
- + Kohtaamiset. Järjestä tervetuloilaisuuksia ja muita mahdollisuuksia tutustua naapureihin.
- + Toiminta. Asukkaille tärkeät aiheet luovat pohjan suhteille. Esimerkiksi tuoreiden äitien avoin tapaaminen tai ilmastoilta.
- + Fyysiset ja virtuaaliset tilat. Laadukkaat, saavutettavat puistot, salit ja verkkoryhmät mahdollistavat spontaanit kohtaamiset.
- + Organisaatioiden näkyvyys. Kun paikalliset toimijat tunnetaan, suhteet syntyvät nopeammin. Apuna voivat olla yrityshakemisto ja avoimien ovien päivä, jossa esitellään osaamista ja palveluja.

²¹ Hoplrin palvelussa naapuruston asukkaat, etenkin ikäihmiset, voivat soittaa naapurustoavustajalle ja pyytää apua esimerkiksi nurmikonleikkukseen. Avustaja tuntee yhteisön, vapaaehtoiset ja luotettavat ammattilaiset ja yritykset. Hän etsii sopivan auttajan.

**"Yhteisöllisyys on me-henkeä.
Kun asukkaat samaistuvat
vahvasti naapurustoonsa, he
pitävät yhteisön hyvinvointia
tärkeänä."**

**"Uudet suhteet naapuruston
yksilöiden, ryhmien ja
organisaatioiden välillä
vahvistavat verkostoja ja
yhteenkuuluvuutta."**

"Kun yhteiset arvot, kuten siisteys tai ilmastotietoisuus, tehdään näkyviksi, ne voivat yhdistää asukkaita ja innostaa toimintaan."

"Epäluottamus kumpuaa usein tuntemattoman pelosta. Kasvokkaiset kohtaamiset luovat myönteisiä kokemuksia ihmisten välille, jotka eivät muuten tapaisi, ja vahvistavat luottamusta naapurustossa."

Mahdollisuus liittyä sosiaaliseen pääomaan

4.

Mahdollisuus liittyä sosiaaliseen pääomaan

Kertaus: muistatko kaksi tekijää, jotka määrittävät pääsyn sosiaaliseen pääomaan?

Tähän asti olemme tarkastelleet yhteenkuuluvuuden pitkälti määrittämää halua liittyä. Nyt siirrymme mahdollisuuteen liittyä eli siihen, kuinka voimme päästä osallisiksi naapuruston voimavaroista.

Viestintäinfrastruktuuri

Naapuruston viestintäinfrastruktuuri koostuu fyysisistä ja virtuaalisista tiloista, joissa asukkaat ovat vuorovaikutuksessa.

Sen laatu vaikuttaa suuresti siihen, voivatko asukkaat:

- jakaa voimavarojaan yhteisölle
- kääntyä tarvittaessa naapuruston puoleen
- kehittää naapurustoa yhdessä.

Tilojen merkitys

Ilman laadukkaita ja saavutettavia tiloja, joissa asukkaat kohtaavat säännöllisesti, sosiaalisen pääoman hyödyntäminen on vaikeaa.

Miten ilman fyysisiä tai virtuaalisia tiloja voisimme:

- tietää, keitä lähellä asuu
- tietää, mitä voimavaroja naapurustossa on
- pyytää apua
- tarjota apua
- keskustella haasteista ja ratkaisuksista
- yhdistää voimamme?

Kunnan rooli

Naapureiden kohtaamispaikat vaativat usein aikaa, rahaa ja energiaa. Kunnalla on kolme tehtävää:

- ymmärtää naapuruston tarpeet
- tarjota tarvittavat tilat
- ylläpitää olemassa olevia tiloja.

Asukkaiden ottaminen mukaan parantaa lopputulosta, sitoutumista hankkeeseen ja naapuruston yhteenkuuluvuutta.

Kysely osoittaa, että uutta leikkipaikkaa kannatetaan. Jos asukkaat voivat hyödyntää taitojaan suunnittelussa, puutarhassa, taideteoksessa tai nimen keksimisessä, he tuntevat ylpeyttä. Se vahvistaa kuulumisen tunnetta ja lisää halua osallistua myöhemmin ylläpitoon.

4.1 Fyysiset tilat

Kolmannet paikat

Fyysisiä tiloja ovat kaikki vuorovaikutuksen mahdollistavat paikat, kuten kävelytie, ja erityisesti siihen kannustavat paikat, kuten kahvila, yhteisötila tai puisto.

Ray Oldenburg puhuu kolmansista paikoista.²² Koti on ensimmäinen paikka ja työ toinen. Kolmannet paikat ovat:

- kaikille saavutettavia
- mukavia ympäristöjä epämuodolliselle keskustelulle
- tuttuja, usein tuttujen kasvojen ansiosta
- vapaaehtoisia: ihmiset ovat siellä omasta halustaan.

Kolmannet paikat ovat tärkeitä naapuruston sosiaaliselle elämälle. Niissä keskustellaan yhteisön asioista, vaihdetaan mielipiteitä ja opitaan toisilta. Näin syntyy suhteita ja toimintaa.

Paikallisesti tuttu tila

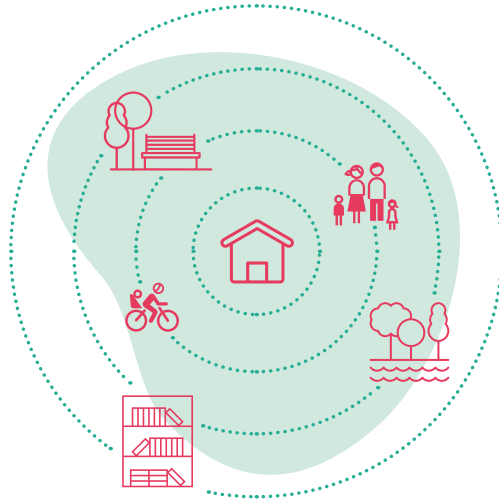
Ajan mittaan naapurit voivat tehdä näistä paikoista omikseen.²³ Tällainen paikallisesti tuttu eli parokiaalinen tila sijoittuu yksityisen ja julkisen väliin.

Siinä toimitaan eri tavalla kuin ystävien tai tuntemattomien kanssa. Suhteet eivät ole läheisen ystävyysintimejä mutta eivät myöskään etäisiä. Tila kutsuu tunnistamaan, tervehtimään ja juttelemaan kevyesti.

Keskustan vilkkailla ostoskaduilla ohikulkijat välttelevät katseita. Lähellä on pieni puisto, jota asukkaat pitävät yhteisenä paikkanaan. Siellä ihmiset lähes aina tervehtivät ja pysähtyvät usein juttelemaan.

22 R. Oldenburg, *The great good place: cafés, coffee shops, bookstores, bars, hair salons, and other hangouts at the heart of a community* (Marlowe, New York, 1999).

23 M. Kusenbach, *Patterns of Neighboring: Practicing community in the parochial realm*. *Symbolic Interaction*, 29, 279-306 (2006); L. H. Lofland, *The public realm: exploring the city's quintessential social territory* (Aldine de Gruyter, Hawthorne, N.Y., 1998), *Communication and social order*.

Subjektiiivinen kokemus

Tilan kokeminen julkiseksi tai paikallisesti tutuksi riippuu ihmisestä. Muualla asuva kahvilan asiakas näkee julkisen tilan ja käyttäytyy neutraalisti. Paikallinen asukas saattaa helpommin aloittaa keskustelun.

Tilan merkitys vaihtelee myös asukkaiden kesken. Naapuruston voi kuvata kodin ympärille muodostuvina sisäkkäisinä kehinä.²⁴ Mitä lähempänä paikka on, sitä enemmän merkitystä sillä on. Ikkunasta katsomallakin oppii paljon lähinaapureista.

Yhteinen penkki voi olla tärkeä kulman takana asuvalle mutta vähemmän merkityksellinen kaupungin toisella puolella asuvalle. Kohtaamispaikkojen sijoittelu on siksi tärkeää.

Myös paikan historia ja mielikuvat vaikuttavat.²⁵ Mukavista tapahtumista tunnettu puisto on rakastettu, toistuvista häiriöistä tunnettu saa huonon maineen. Käytöllä ja ylläpidolla on suuri merkitys.

24 M. Kusenbach, A hierarchy of urban communities: observations on the nested character of place. *City & Community*. 7, 225-249 (2008).

25 T. Mannarini, A. Rochira, C. Talò, How identification processes and inter-community relationships affect sense of community. *Journal of Community Psychology*. 40, 951-967 (2012); Y.-F. Tuan, *Space and place: the perspective of experience* (Arnold, London, 1977).

4.2 Virtuaaliset tilat

Virtuaalisen tilan merkitys

Jokainen asukkaiden vuorovaikutuksen mahdollistava tila avaa pääsyä sosiaaliseen pääomaan. Fyysisen paikan lisäksi se voi olla ilmoitustaulu tai digitaalinen naapurustoverkosto, kuten Hoplr.

Virtuaaliset tilat tuovat näkyviin naapuruston identiteetin, voimavarat ja haasteet. Niissä voi kysyä ja vastata, vaihtaa tietoa ja tehdä yhteistyötä kuten fyysisissä tiloissa.²⁶

Pysyvyys, kopioitavuus, skaalautuvuus ja haettavuus

Verkkovuorovaikutus ei tavallisesti sovellu yhtä hyvin vahvojen siteiden luomiseen. Yhteisön rakentamisessa sillä on silti arvokkaita ominaisuuksia.

Verkon keskustelut, kuten Hoplr-julkaisut, tallentuvat. Muut naapurit voivat lukea ja jakaa niitä nyt ja myöhemmin.

Verkossa tapahtuva vuorovaikutus voi siis vaikuttaa myös asukkaisiin, jotka eivät olleet alkuperäisessä keskustelussa mukana.

²⁶ J. De Meulenaere, C. Courtois, K. Ponnet, in Routledge companion to local news and journalism, A. Gulyas, D. Baines, Eds. (Routledge, Oxford, UK, 2020), pp. 398-407; C. López, R. Farzan, in Proceedings of the 7th international conference on communities and technologies (ACM, New York, NY, 2015), C&T '15, pp. 59-67.

Tämä vahvistaa merkittävästi:

- **naapuruston identiteetin kehittymistä**²⁷
- mahdollisuutta löytää hyödyllisiä voimavaroja, kuten tapahtumakutsuja, tietoa ja apua
- havainnoimalla oppimista: alueen normit tulevat tutuiksi ja avun pyytäminen helpottuu.

Joillekin asukkaille yhteydenpito virtuaalisessa tilassa voi myös olla helpompaa kuin fyysisessä ympäristössä.

27 De Meulenaere, J. D., Baccarne, B., Courtois, C., & Ponnet, K. (2020). Neighborhood hotspot and community awareness: the double role of social network sites in local communities. *Communications*, 1(ahead-of-print), <https://doi.org/10.1515/commun-2019-0135>.

**”Aukkaiden osallistuminen
fysisten tilojen
kehittämiseen parantaa
lopputulosta, sitoutumista
hankkeeseen ja naapuruston
yhteenkuuluvuutta.”**

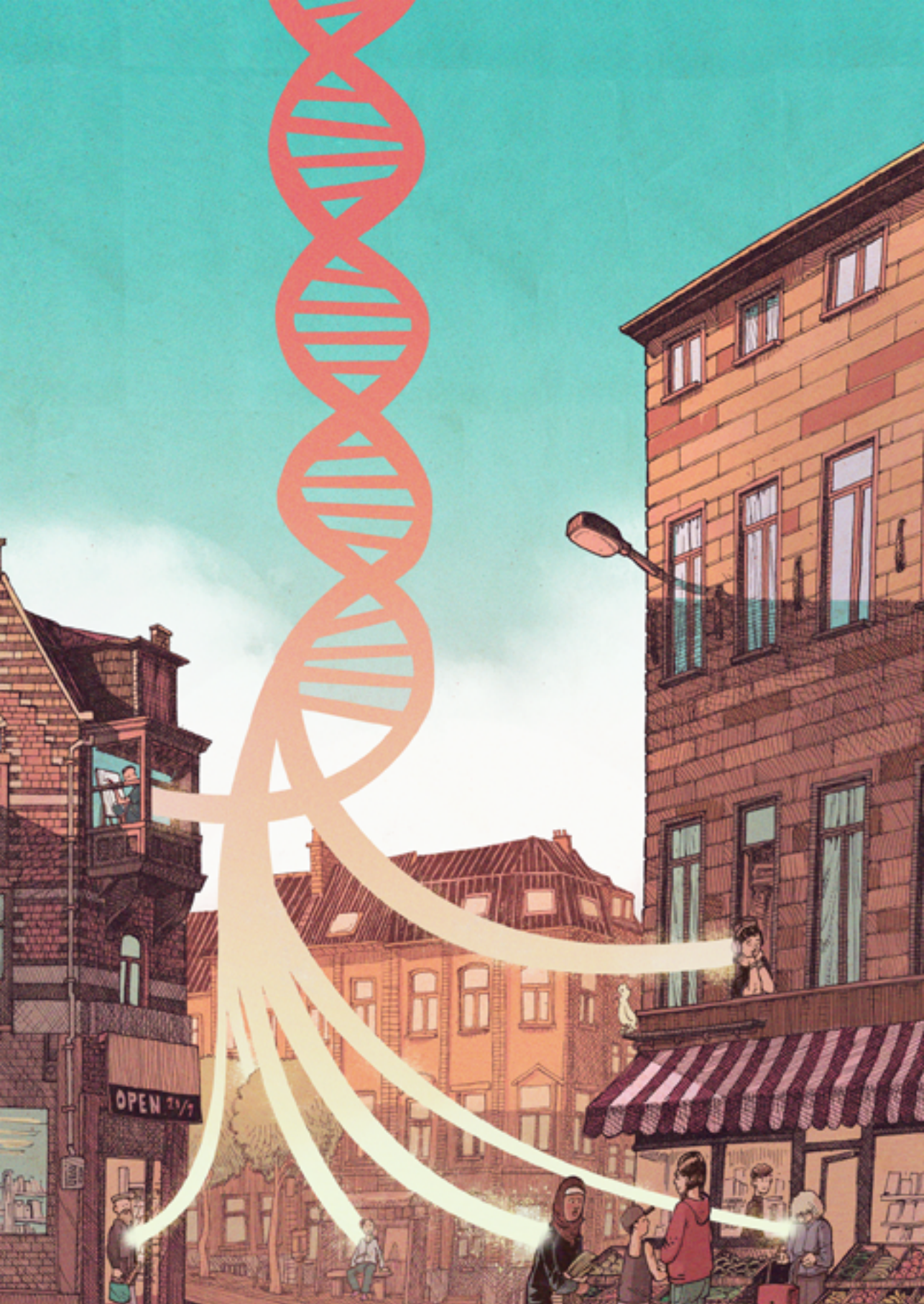

"Virtuaaliset tilat tuovat näkyviin naapuruston identiteetin, voimavarat ja haasteet. Kuten fyysisessä tilassa, asukkaat voivat tehdä yhteistyötä ja vaihtaa tietoa."

Naapuruston dynamiikka

5.

Naapuruston dynamiikka

Toisessa luvussa esitimme kaavan, jota olemme syventäneet myöhemmissä luvuissa. Se on auttanut jäsentämään naapuruston sosiaalista pääomaa.

Sosiaalinen pääoma ei silti ole mustavalkoinen asia. Haluun ja mahdollisuuteen liittyä yhteisöön vaikuttavat monet tekijät, joista suuri osa on vaikutusvaltamme ulkopuolella. Kutsumme niitä edellytyksiksi ja käsittelemme niitä jäljempänä.

Myöskään yhteenkuuluvuus ja tilat eivät ole erillisiä. Ne ovat naapuruston yin ja yang.

Naapuruston vuorovaikutussuhteita on lukemattomia. Se on hyvä uutinen: ne voivat vahvistaa pääsyä voimavaroihin moninkertaisesti ja tarjota paljon mahdollisuuksia lisätä paikallista sosiaalista pääomaa.

5.1 Tilojen vaikutus sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen

Naapuruston tilat muovaavat yhteenkuuluvuutta.

Esimerkkejä:

+ Siistillä alueella, jossa on vähän ilkivaltaa ja roskaa, luottamus ja kuulumisen tunne voivat olla vahvempia.

+ Paikallinen taide, patsaat ja tutut symbolit muovaavat naapuruston kuvaa ja yhteistä identiteettiä.

+ Paikalliset kaupat ja palvelut helpottavat naapurisuhteiden syntymistä.

+ Yhteisön asioiden verkkokeskustelu auttaa näkemään, mitä naapurit arvostavat.

5.2 Yhteenkuuluvuuden vaikutus tiloihin

Vaikutus kulkee myös toiseen suuntaan: yhteenkuuluvuus näkyy naapuruston tiloissa.

Esimerkkejä:

+ Vahvasti yhteisöllinen naapurusto tukee mielellään paikallistaloutta.

+ Kun asukkaat luottavat toisiinsa, asukasaloitteita syntyy helpommin.

+ Siisteyttä yhteisesti arvostava yhteisö huolehtii todennäköisemmin fyysisistä tiloistaan.

+ Vahva vastavuoroisuus lisää digitaalisen naapurustoverkoston käyttöä ja onnistumista.

5.3 Edellytykset

Viestintäympäristöön kuuluvat aineettomat tekijät eli edellytykset, joiden puitteissa tilat, suhteet ja vaihdot toimivat. Ympäristö voi tukea tai vaikeuttaa toimintaa ja vaikuttaa eri ryhmiin eri tavoin.

Erottamme kuusi viestintäympäristön edellytystyyppiä:²⁸

Sosiokulttuuriset edellytykset

Onko alueella eriarvoisuutta? Millaisia mielikuvia ryhmiin liitetään? Ovatko asukkaat yksilö- vai yhteisökeskeisiä?

Psykologiset edellytykset

Tuntevatko asukkaat olonsa turvalliseksi? Ovatko he luottavaisia vai varautuneita? Kuinka tärkeä kotipaikka ja lähiyhteisö heille on?

Taloudelliset edellytykset

Täyttyvätkö perustarpeet? Onko asukkailla keinoja ottaa yhteyttä yhteisön toimijoihin ja aikaa kiinnostua naapurustosta?

Teknologiset edellytykset

Onko asukkailla digitaidot ja välineet vai jäävätkö he ulkopuolelle? Toimiiko internet luotettavasti?

Fyysiset edellytykset

Onko alue maaseudulla vai kaupungissa? Halkooko sitä vilkas tie? Onko ympäristö esteetön vammaisille ja apuvälineitä käyttäville?

Alueen ulkopuoliset edellytykset

Mikä merkitys alueella on ulkopuolisille? Onko paljon matkailua? Houkuttelevatko esimerkiksi uimahalli tai rautatieasema kävijöitä?

28 S. J. Ball-Rokeach, Y.-C. Kim, S. Matei, Storytelling neighborhood paths to belonging in diverse urban environments. *Communication Research*. 28, 392-428 (2001).

Kunnan rooli

Viestintäympäristö ja sen edellytykset ovat melko pysyviä. Kunnan tai järjestön on siksi vaikea vaikuttaa niihin välittömästi.

Ne on silti tärkeää tunnistaa ja huomioida esimerkiksi toimintaa suunniteltaessa.

Edellytykset kannattaa sisällyttää naapurustanalyysiin. Näin voidaan arvioida, mitkä viestintäympäristöön liittyvät toimet ovat mahdollisia ja tarkoituksenmukaisia.

"Kun naapurit luottavat toisiinsa, asukasaloitteita syntyy helpommin. Aloitteet puolestaan tuovat naapureita lähemmäs toisiaan."

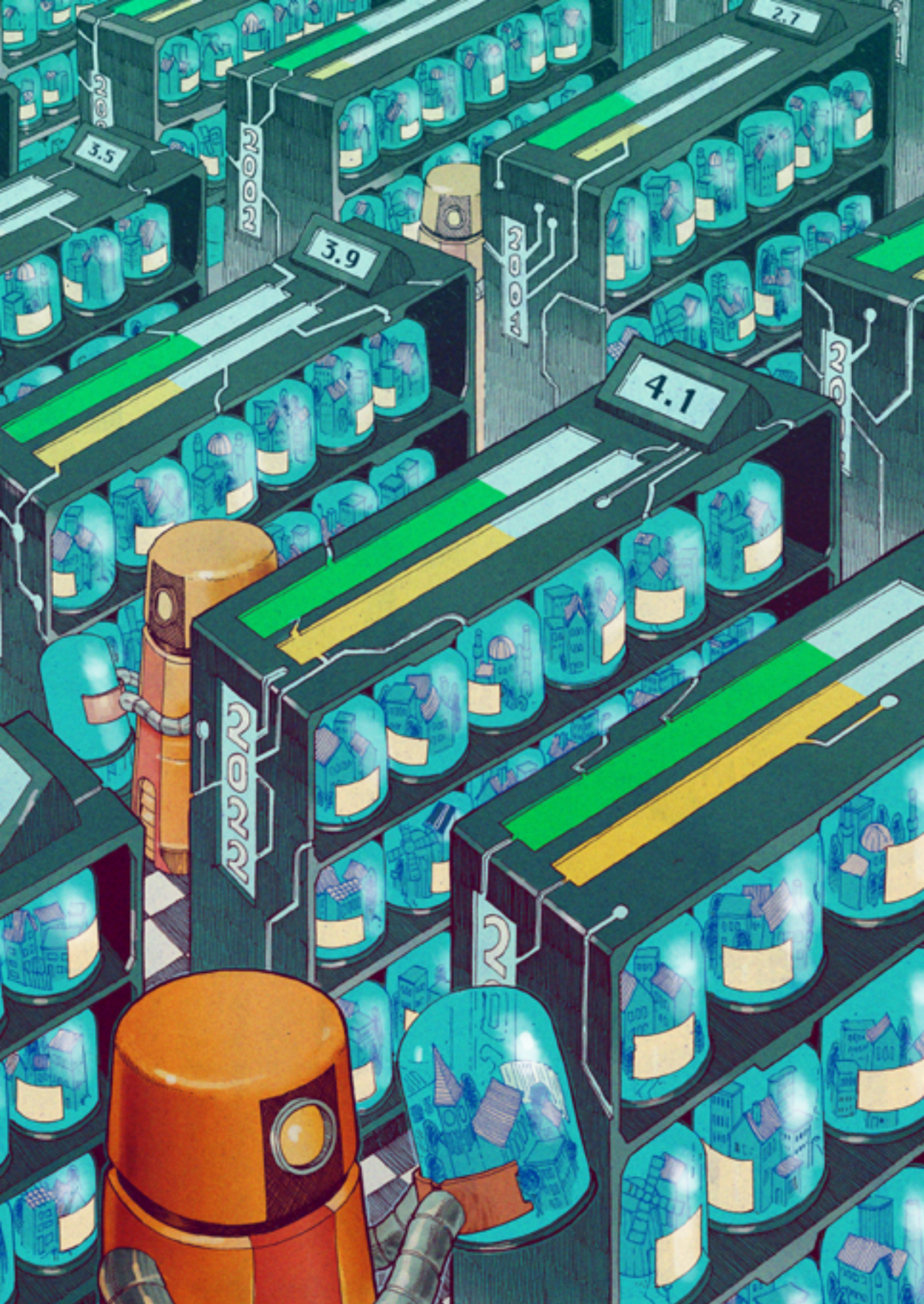

"Paikalliset kaupat ja palvelut
helpottavat naapurisuhteiden
syntymistä. Yhteisöllinen
naapurusto tukee mielellään
paikallistaloutta."

6.

Johtopäätökset

Naapurusto tarjoaa asukkaille valtavasti arvoa, jota voi kutsua sosiaaliseksi pääomaksi. Arvo ulottuu koko yhteiskuntaan esimerkiksi turvallisuuden, liikkumisen ja hoivan kautta. Ajattele globaalisti, toimi paikallisesti saa konkreettisen merkityksen.

Sosiaalista pääomaa ei kuitenkaan ole yhtä paljon kaikissa yhteisöissä. Kunnat tunnistavat paikallisen potentiaalin ja etsivät tapoja vahvistaa osallistumista. Tässä julkaisussa esitimme sitä tukevan kaavan.

Kunnan on vaikea muuttaa suoraan naapuruston voimavarojen määrää. Uskomme silti, että haasteisiin tarvittavat välineet ovat jo jokaisessa naapurustossa.

Kunta tai järjestö voi vaikuttaa merkittävästi pääsyyn yhteisöön ja sen voimavaroihin. Tätä kutsumme yhteisön rakentamiseksi: vahvistetaan asukkaiden halua ja mahdollisuutta liittyä verkostoon.

Yhdistimme osallistumishalun sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen. Se koostuu useista ulottuvuuksista, joihin kunta tai järjestö voi vaikuttaa eri määrin.

Mahdollisuuden hyödyntää voimavaroja yhdistimme vuorovaikutustiloihin. Kunnan kannattaa panostaa paikkoihin ja kanaviin, jotka edistävät kohtaamisia ja vaihtoa.

Kunnan tehtävä on toimia harkittuna ja innostavana mahdollistajana ja investoida yhteisön rakentamiseen.

Ensin kartoitetaan haasteet ja mahdollisuudet. Sitten luodaan hankkeita ja tiloja, jotka mahdollistavat ja houkuttelevat liittymään naapurustoverkostoon.

Hoplr haluaa osallistua tähän digitaalisena naapurustoverkostona ja yhteisöjen osaamiskeskuksena. Kehitämme parhaillaan Neighbourhood Score -mittaria, jonka automaattinen naapurustoanalyysi kuvaa vuosittain alueen ulottuvuuksia tämän julkaisun kaavan pohjalta. Mittari auttaa suunnittelemaan ja arvioimaan toimia sekä suuntaamaan työtä.

Neighbourhood Score täydentää nykyisiä digitaalisia verkostojamme, joissa sadattuhannet naapurit jo vaihtavat tietoa, apua ja tavaroita.

Käynnistämme myös naapurustoavustajapalvelua, jossa tutun ihmisen läheisyys yhdistyy tarjontaa ja kysyntää yhdistävän hallintapaneelin tehokkuuteen.

Lisäosa: alkuun paikallisyhteisön rakentamisessa

7.

Lisäosa: alkuun paikallisyhteisön rakentamisessa

Naapuruston sosiaaliseen pääomaan kannattaa panostaa kahdessa vaiheessa: ensin mitataan naapurustanalyysillä ja sitten vahvistetaan naapurustohankkeella.

- Selvitä aluksi naapuruston erityispiirteet asukkaita kuunnellen. Näin löydät toimet, joilla on suurin mahdollinen vaikutus.
- Siirry sitten toimintaan. Kehitä tunnistettujen haasteiden pohjalta yksi tai useampi hanke, joka hyödyttää paikallisyhteisöä eniten.

7.1 Naapurustanalyysi

Naapurustanalyysi kartoittaa haasteita ja mahdollisuuksia kolmesta näkökulmasta:

- naapuruston voimavarat (potentiaali)
 - sosiaaliset ulottuvuudet (pääsy)
 - naapuruston tilat (pääsy).

Sinulla voi jo olla hyvä tuntuma alueen tilanteeseen. Pelkkään vaistoon ei silti kannata nojata, sillä et todennäköisesti samaistu kaikkiin väestöryhmiin.

Siksi keräämme määrällistä ja laadullista tietoa ainakin osittain asukkaiden kanssa. Seuraavaksi esittelemme neljä keskeistä menetelmää.

7.1.1 Menetelmät

Olemassa olevien tietojen hyödyntäminen

Aluehallinnolla on todennäköisesti paljon hyödyllistä aineistoa, esimerkiksi:

- väestö- ja sosiaalitietoja
- tietoja yrityksistä ja järjestöistä
- aiempien tutkimusten tuloksia
- aluekarttoja, työttömyyslukuja sekä yhteisöaloitteiden ja tapahtumakävijöiden määriä.

Kysely

Verkko-, paperi- tai puhelinkyselyllä voi kerätä suhteellisen helposti paljon anonymia määrällistä tietoa.

Suurin haaste on valita oikeat kysymykset. Niiden tulee tuottaa tarvittava tieto ja olla helposti ymmärrettäviä.

Haastattelut

Haastatteluissa aiheet ja vastaajamäärät ovat rajallisia, mutta tietoa saadaan syvällisesti. Menetelmä sopii subjektiivisten kokemusten ja tarinoiden keräämiseen, joita luvut eivät kuvaa.

Haastattele yhteisön avainhenkilöitä, jotka tuntevat alueen hyvin tai edustavat jotakin sen ryhmää.

Ryhmäkeskustelu

Asukkaat kutsutaan yhteiseen keskusteluun esimerkiksi työpajassa, fokusryhmässä, asukaspaneelissa tai naapurustokävelyllä.

Ryhmäkeskustelun vahvuus on ajatusten jakaminen ja toisilta inspiroituminen. Haasteita ja ratkaisuja voidaan pohtia eri äänet huomioiden.

Menetelmien yhdistäminen

Jokaisella menetelmällä on omat etunsa ja haasteensa. Siksi niitä kannattaa yhdistää:

- Naapurustoaalyysi alkaa yleensä esiselvityksellä.
 - Sitä seuraavat kysely ja haastattelut.
- Tulokset tarjoavat hyvän pohjan ryhmäkeskustelulle.

7.1.2 Naapurustoaalyysin toteutus

Menetelmien valinnan jälkeen tarvitaan kysymyksiä: kysely- ja haastattelukysymyksiä sekä tutkimuskysymyksiä selvitettävistä aiheista. Seuraavassa on esimerkkejä molemmista.

Naapuruston koostumus

Viranomaistiedot kuvaavat alueen rakennetta. Niihin perehtyminen on välttämätöntä otannon ja edustavuuden suunnittelussa.

Myös muihin menetelmiin tulee siksi sisällyttää väestörakennetta koskevia kysymyksiä.

Esimerkkikysymyksiä.

Tutkimuskysymys: miten vastaajajoukko jakautuu sukupuolen, iän, asumisajan, maahanmuuttotaustan ja kielen mukaan?

- + Mikä on sukupuolesi?
- + Minkä ikäinen olet?
- + Mikä on siviilisäätyysi?
- + Kuinka kauan olet asunut naapurustossa?
- + Oletko syntynyt tässä maassa?
- + Ovatko vanhempasi syntyneet tässä maassa?
- + Mikä on äidinkielesi?
- + Mitä kieltä puhut eniten kotona?

Monimuotoisuus

Asukkaat tulkitsevat naapuruston koostumusta ja monimuotoisuutta erityisesti kahdenkeskisissä ja ryhmäkeskusteluissa.

Esimerkkikysymyksiä.

Tutkimuskysymys: hyväksyvätkö ja kunnioittavatko asukkaat yhteisön monimuotoisuutta?

- + "Eri taustoista tulevat asuvat täällä hyvin yhdessä."
- + "Eri sukupolvet tulevat hyvin toimeen naapurustossa."
- + "Uudet ja pitkäaikaiset asukkaat elävät hyvin yhdessä."
- + "Monimuotoisuus rikastuttaa naapurustoa."

Yhteisöllisyyden tunne

Yhteisöllisyyden tunne voi vaihdella paljon samalla alueella. Tutkimusten mukaan nuoret perheet, paljon kotikulmillaan aikaa viettävät ja pitkään alueella asuneet kokevat sitä vahvemmin. Nuoret ja kielimuureja kohtaavat asukkaat kokevat sitä yleensä vähemmän.

Kokemus on subjektiivinen. Siksi on kerättävä erilaisia näkemyksiä ja huomioitava erityisesti eri ryhmät.

Esimerkkikysymyksiä.

Tutkimuskysymys: kuinka vahvaa yhteisöllisyyttä asukkaat kokevat?

- + "Kun joku järjestää jotakin naapurustossa, ajattelen, että me järjestämme, en että he järjestävät."
- + "Tunnen yhteyttä naapurustoon."
- + "Toivon asuvani täällä pitkään."
- + "Minulle on tärkeää, että muut pitävät minua hyvänä naapurina."
- + "Jos alueella on ongelma, asukkaat todennäköisesti ratkaisevat sen tehokkaasti."

Luottamus

Tutkimus osoittaa käänteisen yhteyden luottamuksen ja monimuotoisuuden välillä. Luottamus koetaan eri tavoin ja kohdistetaan eri tavoin naapuruston eri ryhmiin.

Yksittäisiä yhteisöjä ei pidä leimata. Siksi kysymykset muotoillaan mahdollisimman yleisiksi.

Esimerkkikysymyksiä.

Tutkimuskysymys: kuinka paljon asukkaat luottavat naapurustoonsa ja naapureihinsa?

- + "Tuntisin oloni turvattomaksi kävellessäni yksin naapurustossa pimeällä."
- + "Jos kadottaisin lompakkoni alueella, saisin sen todennäköisesti takaisin sisältöineen."
- + "Lainaisin ruokapöydän tuolini naapurustojuhlisiin."
- + "Luotan siihen, että kunta ajattelee parastani."
- + "Hätätilanteessa luottaisin hoitamani lapsen naapureideni hoiviin."

Vastavuoroisuus

Yleistyneen vaihdon verkosto kertoo siitä, kuinka helposti asukkaat pääsevät osalliseksi sosiaalisesta pääomasta.

Koska vastavuoroisuus liittyy osin maineeseen, näihin kysymyksiin kannattaa vastata anonyymisti.

Esimerkkikysymyksiä.

Tutkimuskysymys: missä määrin naapurit auttavat odottamatta vastinetta?

- + "Jos naapuri auttaisi tietokoneongelmissa, maksaisin hänelle todennäköisesti."
- + "Useimmat alueen asukkaat auttavat toisiaan pyytämättä."
- + "Jos lainaisin porakoneen naapurille, odottaisin vastapalvelusta."

- + "Poimin kadulta roskat, vaikka ne eivät olisi minun."
- + Oletko auttanut naapuria maksutta viime vuoden aikana?

Yhteiset arvot

Anonyymillä kyselyllä voi selvittää, kokevatko asukkaat jakavansa arvoja naapureidensa kanssa.

Myös yhteisten normien ja arvojen tunnistaminen on hyödyllistä. Kyselyssä voidaan luetella vaihtoehtoja ja pyytää arvioimaan niiden tärkeyttä.

Vaihtoehtolista voidaan laatia ryhmäkeskustelussa.

Esimerkkikysymyksiä.

Tutkimuskysymys: mitä arvoja asukkaat jakavat?

- + Kuinka tärkeää on, että asukkaat auttavat toisiaan oma-aloitteisesti?
- + Kuinka tärkeää on, etteivät asukkaat juoruile toisistaan?
- + Kuinka tärkeänä muut mielestäsi pitävät hiljaisuutta kello 22 jälkeen?
- + Kuinka tärkeänä muut pitävät etupihojen ja ajoteiden siisteyttä?

Verkosto

Verkostoista saa paremman kuvan anonyymillä kyselyllä sekä keskustelemalla keskeisten ryhmien ja organisaatioiden kanssa.

Esimerkkikysymyksiä.

Tutkimuskysymys: kuinka hyvin asukkaat, ryhmät ja organisaatiot ovat verkottuneet alueella?

- + Kuinka monen naapurin kanssa voit jutella?
- + Kuinka monelta naapurilta voit pyytää apua?
- + Kuinka moni näistä juttu- tai auttamisnaapureista kuuluu eri sukupolveen?
- + Kuinka moni on eri kulttuurista tai kansallisuudesta?
- + Kuinka monen paikallisen organisaation tai yrityksen puoleen olet kääntynyt?

Tilat

Anonyymillä kyselyllä voi helposti selvittää kohtaamispaikkojen tarvetta ja käyttöä.

Se, mitkä paikat jo toimivat kohtaamispaikkoina, on monitahoinen kysymys. Sitä kannattaa käsitellä haastattelussa tai fokusryhmässä.

Esimerkkikysymyksiä.

Tutkimuskysymys: mitkä tilat voivat edistää asukkaiden kohtaamista?

- + Onko naapurustossa riittävästi kohtaamispaikkoja?
- + Hoidetaanko julkisia tiloja hyvin?
- + Missä kohtaat nykyään muita asukkaita useimmin?
- + Miten ottaisit yhteyttä naapureihin tarvitessasi apua?

- + Mitkä paikat rohkaisevat juttelemaan ja kohtaamaan?
- + Millä naapuruston paikoilla on sinulle erityistä merkitystä?

Voimavarat

Kysely kartoittaa voimavaroja, joita asukkaat ovat valmiita jakamaan.

Alueen organisaatiot, ryhmät ja niiden auttamismahdollisuudet löytyvät paremmin keskustelemalla.

Esimerkkikysymyksiä.

Tutkimuskysymys: mitä voimavaroja alueella on yhteisön rakentamiseen ja muiden haasteiden ratkaisemiseen?

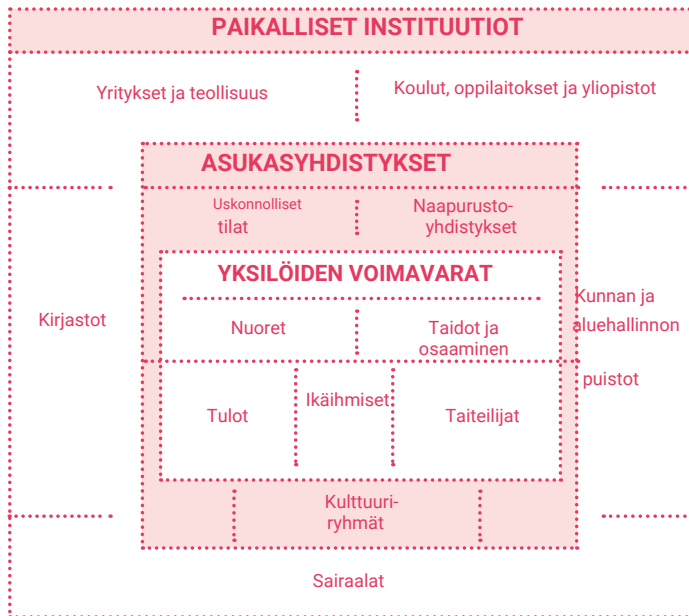
- + Millaista apua voisit tarjota?
- + Onko sinulla yhteisölle hyödyllisiä taitoja?
- + Kuinka paljon aikaa voisit käyttää naapurin tai yhteisön auttamiseen?
- + Tiedätkö paljon jostakin aiheesta, josta naapurusto voisi hyötyä?

7.1.3 Tiedon visualisointi

Asukkaiden tietoa kannattaa jäsentää sopivalla viitekehyksellä. Esittelemme kaksi menetelmää, joita voi täydentää tai arvioida yhdessä asukkaiden kanssa.

Naapuruston voimavarojen kartoitus

Alla olevaa kuviota käytetään usein voimavaralähtöisessä yhteisökehittämisessä (Asset-Based Community Development, ABCD). Se kuvaa paikalliset instituutiot, vapaaehtoisjärjestöt ja ryhmät. Naapurustokävely sopii tietojen keräämiseen hyvin.

Kunkin toimijan kohdalle merkitään voimavarat, kuten tilat, tieto ja auttavat kädet, joita se voi tarjota. Näin mahdolliset yhteistyökumppanuudet tulevat näkyviksi.

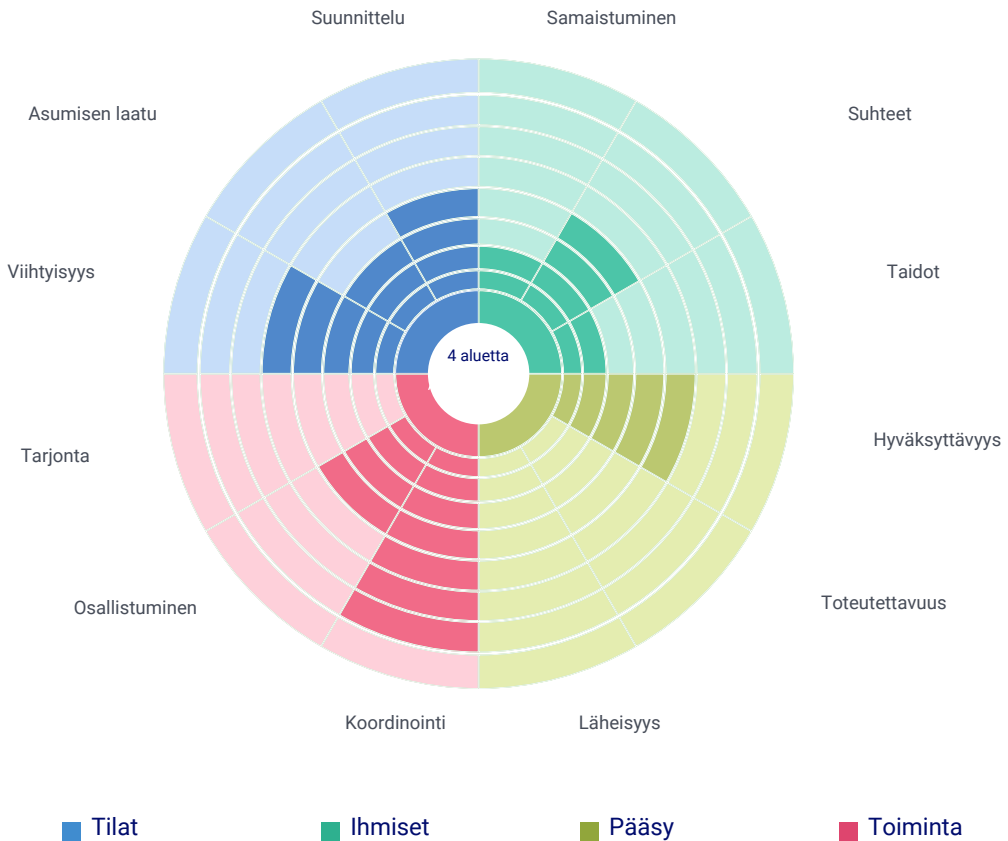
Ota mukaan myös ryhmät ja instituutiot, joihin liittyy jännitteitä. Jokaisella on annettavaa. Hedelmällinen yhteistyö antaa mahdollisuuden tulla nähdyksi myönteisemmin.

Naapurustolinssi

Naapurustolinssi kuvaa, miten asukkaat arvostavat aluettaan. Siinä on neljä aluetta: tilat, ihmiset, pääsy ja toiminta. Kukin jakautuu kolmeen osa-alueeseen.

Linssin voi täyttää kyselyjen ja haastattelujen perusteella ja arvioida tuloksia ryhmäkeskustelussa. Sen voi myös koota yhdessä työpajassa.

Linssi antaa hyvän lähtökohdan keskustelulle. Se näyttää, millä alueilla ja osa-alueilla kehittämistarve on suurin.

7.2 Naapurustohankkeet

Seuraavaksi muutamme haasteet ja mahdollisuudet yhdeksi tai useammaksi hankkeeksi. Lisäämme pääsyä sosiaaliseen pääomaan:

- vahvistamalla yhteenkuuluvuutta
- kehittämällä naapuruston tiloja.

Asukkaille annetaan mahdollisimman paljon mahdollisuuksia ratkaista haasteita itse voimavaralähtöisen yhteisökehittämisen mukaisesti.

Hankkeen muoto riippuu esimerkiksi seuraavista asioista:

- Mitä haasteita analyysi paljasti?
- Mitä kunta tai asukkaat haluavat ensisijaisesti kehittää?
- Mitä tilanteen parantaminen vaatii?
- Mitä asukkaat voivat tehdä?
- Mitkä organisaatiot ja ryhmät haluavat osallistua?
- Millaista tukea asukkaat tarvitsevat kunnalta?

Kysely ja haastattelut osoittivat, ettei yhteisöllisyyden tunne ole vahva. Naapuruston elämä ei tunnu kiinnostavan. Haluamme muuttaa tilanteen.

Työpajassa etsimme yhteisiä kiinnostuksia ja toiveita, jotta naapurit tapaisivat useammin ja tuntisivat ylpeyttä alueestaan. Yhteisöpuutarhaa kannatettiin kaikissa ryhmissä.

Kartoitimme myös voimavarat. Moni osaa puutarhatöitä, yhä useampi haluaa oppia ja auttaa ylläpidossa. Paikalliset järjestöt voivat jakaa viljelyosaamista. Puutarhan keskelle päätettiin pystyttää yhteinen kyltti, johon alueen luovat tekijät suunnittelevat uuden tunnuksen. Siihen kirjataan viisi tärkeää arvoa, jotka muotoilemme

yhdessä. Kyltissä on myös tilaa yhteisön ilmoituksille.

Kunta tarjoaa tilan, etsii oppia onnistuneista yhteisöpuutarhoista muualla ja tukee hanketta taloudellisesti.

7.2.1 Kartoitus

Lopuksi esittelemme esimerkkejä pienistä ja suurista naapurustohankkeista. Luettelo ei ole kattava, ja kunnan rooli vaihtelee.

Digitaalinen naapurustoverkosto

Naapurit pitävät yhteyttä sekä jakavat avunpyyntöjä ja voimavaroja verkossa.

Esimerkki: Hoplr, WhatsApp, Facebook-ryhmä.

Tapahtumat

Naapuruston toimijat kokoontuvat järjestetysti.

Esimerkki: uudenvuoden tapaaminen, uusien asukkaiden tilaisuus, pop-up-

elokuvateatteri, kirpputori tai paikallisten yritysten avoimet ovet.

Avustukset

Kunta tukee taloudellisesti naapuruston sosiaalisia siteitä vahvistavaa toimintaa.

Esimerkki: naapurustobudjetti, juhla-avustus tai

katukoristeiden kulujen korvaaminen.

Naapuruston identiteetti

Määritellään yhdessä, mitä alue edustaa, ja viestitään siitä saavutettavasti.

Esimerkki: tunnus, slogan, julistus tai taideteos.

Laaja viestintä

Kunnan tai muun keskeisen toimijan viestintä naapurustolle.

Esimerkki: tietoa tietöistä tai huollosta, joka

aiheuttaa haittaa tai melua, paikallisuutiset, alueen asioista tiedottaminen, tapahtumat, osallistuminen ja vuoropuhelu.

Naapuruston aloitteet

Asukkaat suunnittelevat ja toteuttavat hankkeen itse tai kunnan rajatulla tuella.

Esimerkki: roskatalkoot, yhteisöviljely, naapurusto-

kirjasto, ikäihmisten tanssitunnit tai grillijuhla.

Avainhenkilöiden ja välittäjien verkosto

Yhteystietokanta henkilöistä, jotka tavoittavat erilaiset, haavoittuvat tai vaikeasti tavoitettavat ryhmät.

Esimerkki: hoivatyöntekijät, yhteisötyöntekijät, lähipoliisit,

yhdistykset, paikalliset yrittäjät ja uskonnolliset yhteisöt.

Osallistumishanke

Kunta antaa asukkaille mahdollisuuden vaikuttaa palautteella, neuvoilla, mielipiteillä, ideoilla tai toiminnalla.

Esimerkki: leikkipaikkasuunnitelman palaute, osallistuva budjetointi,

naapuruston ohjelma, roskaamisen vastaiset kampanjat ja yhteisöideoiden keruu.

Fyysinen tila

Kunta kehittää naapuruston tilaa tai mahdollistaa muiden tekemän muutoksen.

Esimerkki: uusi puisto, leikkipaikan uudistus, penkit,

taideteos, ilmoitustaulu tai koulupihan avaaminen naapurustolle.

Sosiaalinen hanke

Kunta kutsuu asukkaita osallisuutta vahvistamaan hankkeeseen alueella tai sen ulkopuolella.

Esimerkki: ystävätoiminta, vapaaehtoistyö, varainkeruu ja solidaarisuusteot.

Kiitokset...

Kirjoittajat

Paikallisyhteisöjen vankkumattomat puolestapuhujat, jotka tekivät tästä julkaisusta totta.

Laura Geerts

Naapurustoviestinnän asiantuntija, Hoplr

Tri Jonas De Meulenaere

Yhteisöosallistumisen asiantuntija, Hoplr

Jennick Scheerlinck

Toimitusjohtaja ja perustaja, Hoplr

Ja koko Hoplr-tiimi, joka kehittää ja toteuttaa visiotamme päivittäin.

Kuvittajamme

Miel Vandepitte

Me sanomme, hän näyttää.

Oikolukijamme

Jokainen antoi arvokkaan panoksen julkaisun syntyyn. Tässä jos missä on sosiaalista pääomaa!

Luc Galoppin, Cato Waeterloos, Bastiaan Baccarne, Jeroen Vandeveld

Asiakkaamme

Yli 120 Benelux-maiden kuntaa, jotka yllättävät ja innostavat meitä rakentamaan yhä parempia naapurustoverkostoja.

Käyttäjämme

Yli 600 000 käyttäjää, jotka tekevät työstämme maailman parasta: naapureiden yhdistämistä.

Sinä!

Kiitos, että luit julkaisun kiitoksiin asti! Jos sinulla on kommentteja, kysymyksiä tai haluat tutustua toimintaamme, ota yhteyttä: <https://services.hoplr.com/nl/contact>.

Kirjoittajat, Hoplr
Laura Geerts

Naapurustoviestinnän asiantuntija, Hoplr
Tri Jonas De Meulenaere

Yhteisöosallistumisen asiantuntija, Hoplr
Jennick Scheerlinck

Toimitusjohtaja ja perustaja, Hoplr

Graafinen suunnittelu

www.gestalte.be

Kuvitus

Miel Vandepitte

Valokuvaaja

Joachim van Belleghem

Julkaisija: Hoplr

Digitaalinen naapurustoverkosto ja osallistavan asukasvaikuttamisen
osaamiskeskus.

Naapurustossasi on valtavasti mahdollisuuksia, joista jokainen voi hyötyä!

Ainakin teoriassa.

Jotkin naapurustot tuntuvat tarjoavan enemmän kuin toiset. Onko näin? Voiko yhteisön sosiaalisen pääoman laskea? Ja voisiko kaava auttaa saamaan siitä suurimman mahdollisen hyödyn?

Tulevaisuuden naapurusto on Hoplrin osaamiskeskuksen laatima julkaisu. Yhdistämme tutkimuskirjallisuuden näkemyksiä yksinkertaiseen kaavaan, jonka avulla naapuruston sosiaalista pääomaa voi kartoittaa ja vahvistaa.

Miksi? Paikallisyhteisön dynamiikka on monimutkaista, mutta epätäydellisyys pelko ei saa lamaannuttaa. Tarvitsemme tekoja välittävien naapurustojen ja myönteisten kohtaamisten luomiseksi. Tarjoamme runsaasti esimerkkejä ja ideoita elinvoimaiselle lähialueelle.

Esittelemme uuden tavan katsoa naapurustoa voimavaralähtöisen, kestävän ja yhteisövetoisen kehittämisen pohjalta. Haluamme rohkaista rakentamaan välittävää, turvallista ja tukevaa ympäristöä. Julkaisu on tehty helppolukaiseksi, ja toivomme myös ulkoasun ja kuvituksen innostavan.

”Julkaisu tarjoaa arvokkaan ja perustellun pohjan teknologian roolin ymmärtämiseen naapurustolähtöisessä yhteisökehittämisessä.”

Tri Bas Baccarne, vanhempi tutkija, imec-mict-UGent

”Julkaisu teki minuun vaikutuksen, koska se esittää monimutkaiset asiat ja käsitteet ymmärrettävästi. Se kuvaa vakuuttavasti, miten asukkaat, tutkijat ja kunnat voivat ymmärtää ja tutkia sosiaalista pääomaa naapuruston

tasolla sekä hyödyntää sitä rakentavasti.”

Tri Cato Waeterloos, vanhempi tutkija, imec-mict-UGent

Julkaisija ja kirjoittaja

